

Dyżury aptek – czy jesteśmy ŚWIADKAMI PRZEŁOMU?



W OSTATNICH TYGODNIACH W ŚRODOWISKU FARMACEUTÓW POWRÓCIŁO, JAKO TEMAT DISKUSJI, ZAGADNIENIE APTEK DYŻURUJĄCYCH. PRZYCZYNIŁ SIĘ DO TEGO WYROK WOJEWÓDZKIEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO W POZNANIU Z DNIA 7 GRUDNIA 2016 R. (IV SA/Po 412/16).

AUTOR: MACIEJ ŁYSAKOWSKI, ADWOKAT, PRZEMYSŁAW WIERZBICKI, PARTNER ZARZĄDZAJĄCY, ADWOKAT Z KANCELARII WIERZBICKI ADWOKACI I RADCOWIE PRAWNI SP.K.

Wyrokiem tym sąd stwierdził nieważność uchwały rady powiatu w Pleszewie z dnia 10 grudnia 2015 r. nr IX/78/15 w sprawie ustalenia rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych na terenie powiatu pleszewskiego w 2016 roku – przy czym skarga koncentrowała się wokół nieuwzględnienia opinii Okręgowej Rady Aptekarskiej w Kaliszu oraz stanowiska farmaceutów powiatu pleszewskiego, którzy podważali istnienie potrzeby sprawowania dyżurów aptek w porze nocnej – powołując się na znikome potrzeby ludności w tym zakresie.

Wyrok ten, który odbił się szerokim echem w środowisku, bywa interpretowany jako opowiedzenie się wojewódzkiego sądu administracyjnego za możliwością rezygnacji z instytucji aptek dyżurujących. Taka interpretacja idzie jednak zbyt daleko, a powoływanie się na ten przypadek jako argument za odmową świadczenia usług w godzinach wyznaczonych przez radę powiatu – najprawdopodobniej będzie nieskuteczne. Jak zatem wygląda sytuacja?

SKĄD OBOWIĄZEK DYŻURÓW?

Sama idea aptek dyżurujących bez wątpienia stanowi pochodną szczególnej funkcji apteki jako instytucji – działalność w zakresie prowadzenia apteki jest bowiem działalnością szczególnego rodzaju, bezpośrednio związaną z bezpieczeństwem i ochroną zdrowia, a dostęp do środków medycznych często odgrywa kluczową rolę dla

zdrowia i życia ludzkiego. Resultatem tego jest obowiązek nałożony na radę powiatu, aby zapewnić – przynajmniej w ograniczonym zakresie – ludności powiatu nieprzerwany dostęp do aptek ogólnodostępnych, oraz narzędzie jakie rady powiatów otrzymały na podstawie art. 94 ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (DzU Nr 126, poz. 1381 ze zm.) w postaci umocowania do wydania stosownej uchwały.

Oczywiście apteki, poza pełnioną funkcją społeczną, pozostają również przedsiębiorstwem – narzędziem i instrumentem prowadzenia działalności gospodarczej, która choć bardzo specyficzna, musi opierać się na rachunku ekonomicznym. Ten aspekt rzuca na kwestie dostępności apteki w porze nocnej oraz w dni świąteczne w sposób dwojaki, uzależniony od lokalnych warunków rynkowych, w jakich dana apteka funkcjonuje.

Część aptek, z reguły usytuowanych w centrach większych miast, w pobliżu szpitali lub na dużych osiedlach mieszkaniowych – z własnej inicjatywy podejmuje działalność w formule apteki całodobowej.

Z drugiej strony, część farmaceutów – w oparciu o własne rozeznanie rynku i doświadczenie – wskazuje, że w danych lokalizacjach nie ma zapotrzebowania na apteki całodobowe (lub jest minimalne) – w związku z czym w godzinach nocnych i dni wolne od pracy apteki pozostają zamknięte, ponieważ ich funkcjonowanie w tym czasie byłoby nieefektywne

ekonomicznie. Wspomniane powyżej uwarunkowania ekonomiczne prowadzą do sytuacji, w której wolny rynek sam określiłby obszary, których mieszkańcy mieliby dostęp do farmaceutyków bez względu na porę dnia, oraz obszary, których mieszkańcy musieliby czekać z zakupem leków do najbliższego dnia roboczego. Takie zróżnicowanie, zdaniem ustawodawcy, rodzi niebezpieczeństwo dla mieszkańców, którym trzeba zapewnić przynajmniej minimalną dostępność aptek – również w porze nocnej i w okresach świątecznych. Jeżeli takiego dostępu nie zapewniają realia rynkowe, powinien on zostać zapewniony – zdaniem ustawodawcy – w formie administracyjnej.

ZGODNIE Z ART. 94 PRAWA FARMACEUTYCZNEGO

Ciągła dostępność do usług farmaceutycznych została zatem uznana za tak pilną potrzebę społeczeństwa, że zasłużyła na regulację na szczeblu ustawy. Znaczenie godzin otwarcia apteki na danym terenie podkreśla przepis, zgodnie z którym „rozkład godzin pracy aptek ogólnodostępnych na danym terenie określa, w drodze uchwały, rada powiatu, po zasięgnięciu opinii wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) gmin z terenu danego powiatu i właściwego miejscowo samorządu aptekarskiego. Dla ustalania rozkładu godzin pracy aptek wytyczne zawiera wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z 3 października 2007 r. (III SA/WR >>>

» 185/06, OwSS 2007, Nr 1, poz. 13, s. 66), w którym sąd rozstrzygnął tę kwestię następująco:

„Ustawodawca rozróżnia rozkład godzin pracy aptek ogólnodostępnych w zwykłych warunkach oraz w sytuacjach nadzwyczajnych. W pierwszym przypadku racjonalne uzasadnienie znajduje kryterium rzeczywistych potrzeb ludności, które trzeba uwzględnić przy ustalaniu godzin pracy aptek, dążąc do optymalnego zaspokojenia oczekiwań społeczności lokalnej. Inaczej rzecz się przedstawia, gdy chodzi o sytuacje wyjątkowe, wskazane w drugiej części zdania zawartego w art. 94 ust. 1 PrFarm. Istotne jest zatem takie rozłożenie obowiązku pełnienia przez apteki ogólnodostępne dyżurów nocnych i świątecznych, by przede wszystkim lokalna społeczność powiatu i gmin miała stworzone możliwości jak najlepszego i najszybszego skorzystania z niezbędnej pomocy, wówczas gdy nie obowiązuje normalny, powszedni czas pracy aptek, a zaistnieje nadzwyczajna, trudna do przewidzenia potrzeba podania leku”.

Jak wynika z zacytowanego fragmentu orzeczenia, rzeczywiste zapotrzebowanie ludności na usługi świadczone przez apteki ma znaczenie dla ustalenia czasu ich funkcjonowania przede wszystkim w „zwykłych warunkach”. W innych przypadkach kluczowe jest stworzenie możliwości skorzystania z usług apteki – bez względu na to, z jaką intensywnością możliwość ta będzie wykorzystywana. Praktyka pokazała, że „inne przypadki”, o których wspominał Wojewódzki Sąd Administracyjny

w Wrocławiu, to nie przypadki epidemii itp., ale również pora nocna i dni świąteczne.

UCHWAŁY W SPRAWIE DYŻURÓW APTEK – DOTYCHCZASOWA PRAKTYKA.

Funkcjonowanie art. 94 Prawa farmaceutycznego dostarczyło pewnej utartej praktyki w zakresie jego zastosowania. Szczególnie cenne w tym zakresie są orzeczenia sądów administracyjnych, które kilkakrotnie wypowiedziały się w sprawie uchwał podejmowanych przez rady powiatów w wykonaniu art. 94 ust. 2 Prawa farmaceutycznego. Zasady realizacji w praktyce art. 94 Prawa farmaceutycznego zostały wyrażone w sposób następujący:

Narzućcie aptekom godzin funkcjonowania w drodze uchwały rady powiatu jest dopuszczalnym ograniczeniem swobody wykonywania działalności gospodarczej: Ustalenie rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych, w drodze uchwały rady powiatu, niewątpliwie stanowi ograniczenie swobody prowadzenia działalności gospodarczej. Przedsiębiorca prowadzący aptekę ogólnodostępną nie może bowiem samodzielnie wyznaczać ram czasowych jej funkcjonowania. Podkreślenia jednak wymaga, że prowadzenie apteki ogólnodostępnej, będącej placówką ochrony zdrowia publicznego, z istoty rzeczy związane jest z pewnymi ograniczeniami. Wspomniane ograniczenia, dotyczące określenia rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych,

ustanowione zostały w drodze ustawy i były konieczne dla ochrony zdrowia publicznego. Niewątpliwie zapewnienie dostępności świadczenia usług farmaceutycznych, w tym także całodobowo, w porze nocnej i dni wolne od pracy mieści się w pojęciu ochrony zdrowia publicznego. Ograniczenie swobody działalności gospodarczej polegające na ustaleniu harmonogramu godzin pracy apteki ogólnodostępnej nie narusza istoty tej wolności. Podmiot prowadzący taką aptekę w godzinach określonych w rozkładzie uchwalonym przez radę powiatu nie jest pozbawiony możliwości prowadzenia działalności gospodarczej, a jedynie dotyczą go pewne ograniczenia w zakresie czasu funkcjonowania apteki (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 11 czerwca 2014 r., VI SA/Po 169/14, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 5 sierpnia 2010 r. III SA/Gd 225/10).

Brak faktycznego zapotrzebowania na działalność aptek w porze nocnej i dni świąteczne nie zwalnia z obowiązku wyznaczenia dyżurów:

Przy ustalaniu rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych w porze nocnej i w dni wolne od pracy nie sposób uwzględnić potrzeby ludności, gdyż nie można przewidzieć prawdopodobieństwa pojawienia się zdarzeń zagrażających zdrowiu lub życiu człowieka. W tym wypadku chodzi o ustalenie takiego rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych,

który będzie stwarzał możliwość jak najlepszego i najszybszego skorzystania z niezbędnej pomocy wówczas, gdy nie obowiązuje powszedni czas pracy aptek, a zaistnieje nadzwyczajna, trudna do przewidzenia potrzeba podania leku. Natomiast to, czy i w jakim zakresie możliwość ta będzie wykorzystywana nie może mieć tutaj istotnego znaczenia (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 11 czerwca 2014 r., VI SA/Po 169/14).

Jedna apteka dyżurująca na powiat to zbyt mało:

W powiecie musi działać więcej niż jedna apteka całodobowa, tak aby mieszkańcy nie mieli problemów z dostępem do najbliższej placówki również w nocy, niedziele czy święta (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia 11 kwietnia 2014 r. III SA/Łd 187/14, tak samo m.in. Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Wielkopolskiego z dnia 4 stycznia 2016 r. KN-I.4131.1.424.2015.5).

Ekonomiczna nieopłacalność dyżurów nie ma znaczenia, podobnie jak problemy z zapewnieniem obecności farmaceuty:

Nawet potencjalne trudności w zrealizowaniu nałożonego obowiązku otwarcia apteki w wyznaczonym czasie nie mogą być uzasadnieniem dla wprowadzenia w niej procedury odstąpienia od jego wykonania. Przewidziana w uchwale możliwość zmiany ustawowego obowiązku po uzgodnieniu z zarządem powiatu, jak stanowi § 3 zaskarżonej uchwały, oznacza, że inny organ niż rada powiatu

(zarząd powiatu), w drodze innego aktu niż uchwała (tj. uzgodnienia), będzie mógł modyfikować normy aktu prawa miejscowego. Czynić to będzie z pominięciem stosownej procedury prawodawczej, w tym bez obowiązku promulgacji aktu w dzienniku urzędowym (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu, IV SA/Wr 72/14).

Organ, podejmując uchwałę, nie może brać pod uwagę hipotetycznych trudności, jakie może mieć podmiot prowadzący aptekę w zrealizowaniu obciążającego go, a wynikającego z art. 92 ustawy Prawo farmaceutyczne obowiązku obecności farmaceuty w godzinach czynności apteki. Zapewnienie obecności takiej osoby jest jedynie kwestią organizacyjną i sposób jej rozwiązania zależy jedynie od decyzji podmiotu prowadzącego aptekę (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 13 sierpnia 2013 r. II GSK 585/12).

Wymóg uzyskania opinii dotyczy tylko organów samorządu aptekarskiego – a nie farmaceutów działających na terenie danego powiatu:

Procedura podejmowania uchwały ustalającej rozkład godzin pracy aptek ogólnodostępnych została określona w art. 94 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (t.j. DzU z 2008 r. Nr 45, poz. 271 ze zm.) i przewiduje jedynie zasięgnięcie opinii wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) gmin z terenu powiatu i samorządu aptekarskiego. Procedura ta nie przewiduje, by uchwałodawca zwracał się o opinię do

przedsiębiorców i farmaceutów. W takiej sytuacji nie można uznać za uzasadniony zarzut braku udziału tych podmiotów w toku postępowania poprzedzającego podjęcie zaskarżonej uchwały (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 13 sierpnia 2013 r. II GSK 585/12).

Do tej zasady należy jednakże poczynić zastrzeżenie – praktyka w wielu powiatach wygląda w ten sposób, że projekt uchwały jest konsultowany z miejscowymi przedsiębiorcami działającymi w branży farmaceutycznej – sankcjonując niejako fakt dobrowolnego prowadzenia przez niektórych z nich działalności w formule apteki całodobowej, a w innych przypadkach rada powiatu usiłuje wypracować konsensus z lokalnymi farmaceutami.

CO WYDARZYŁO SIĘ W POWIECIE PLESZEWSKIM I CO NAPRAWDĘ ORZEKŁ WOJEWÓDZKI SĄD ADMINISTRACYJNY W POZNANIU?

Odnosząc do powyższych zasad związanych z realizacją art. 94 Prawa farmaceutycznego sprawę zakończoną wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 7 grudnia 2016 r. (IV SA/Po 412/16), warto w pierwszej kolejności przybliżyć, nad czym musiał się pochylić poznański sąd. Cytując za uzasadnieniem wyroku:

„Starosta Pleszewski pismem z dnia [...] października 2015 r. zwrócił się do Burmistrza Miasta i Gminy Pleszew, Burmistrza Gminy Chocz, >>>

»» Wójt Gminy Gołuchów, Wójt Gminy Czermin, Burmistrza Gminy Dobrzyca, Wójt Gminy Gizalki oraz Okręgowej Rady Aptekarskiej w Kaliszu o opinię w sprawie projektu uchwały dotyczącej ustalenia rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych na terenie powiatu pleszewskiego w 2016 r.

Wyżej wymienieni wójtowie i burmistrzowie zaopiniowali pozytywnie projekt proponowanej uchwały. Z kolei Okręgowa Rada Aptekarska w Kaliszu (dalej również jako: ORA w Kaliszu) uchwałą z dnia 9 listopada 2015 r. zaopiniowała negatywnie projekt uchwały Rady powiatu pleszewskiego w sprawie ustalenia rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych na terenie powiatu pleszewskiego. ORA w Kaliszu wskazała, że projektowana uchwała:

- nie uwzględnia kadrowych możliwości pełnienia dyżurów przez apteki (w niektórych aptekach pracuje tylko jeden mgr farmacji, a musi być zawsze obecny w trakcie pracy apteki),
- nie wskazuje, dlaczego wydłuża się czas pracy aptek w porównaniu do poprzednich godzin dyżurów,
- wydłużenie godzin pracy nie ma uzasadnienia w faktycznych potrzebach ludności,
- wydłużenia godzin pracy nie uzasadnia także przeprowadzony „pilotaż”, gdzie w okresie 12–25 września 2015 r. dwie apteki świadczyły usługi do godziny 24.00. Do jednej przyszły trzy osoby, dokonując zakupu preparatów dostępnych bez recepty,
- zagrożenie życia nie uzasadnia wydłużenia czasu pracy aptek, ponieważ osoba, której życie jest

zagrożone udaje się do szpitalnego oddziału ratunkowego, a nie do apteki.

W ocenie ORA w Kaliszu przyczynami, dla których dyżurowanie aptek jest niewykonalne, to niewystarczające, kosztowne zatrudnienie koniecznych w czasie trwania dyżurów farmaceutów. Możliwe naruszenie ustalonego Kodeksem pracy czasu pracy. Ponadto wskazano na koszt mediów (dostawa wody, odprowadzanie ścieków, energia elektryczna), dodatkowe wynagrodzenie za świadczoną pracę dla pracowników i inne koszty rzeczowe, przekraczające znacznie zyski w trakcie dyżurów. W ocenie ORA w Kaliszu dyżury powinny świadczyć apteki zainteresowane, mające możliwości kadrowe, na podstawie umów cywilnych z zarządem powiatu. Ponadto wskazano, że nieporozumieniem jest zawarta w projekcie uchwały propozycja rozpoczęcia pełnienia dyżuru przez kolejne apteki od godziny 21.00, będącej godziną zakończenia pracy przez aptekę M. Apteki kończące pracę wcześniej niż apteka M. będą zmuszone ponownie otwierać placówki, stwarzając tym samym dodatkowe utrudnienia właścicielom i zatrudnionym pracownikom. Prezydium ORA w Kaliszu proponowało, by przekonać właścicieli apteki M. do wydłużenia pracy do godziny 22.00 i tym samym apteka ta stałaby się apteką dyżurującą. Poza tym wskazano, że kierownicy aptek z powiatu pleszewskiego od 1 stycznia 2016 r. nie zaakceptują pracy poza godzinami autonomicznie określonymi przez apteki, które reprezentują.”

W dniu 10 grudnia 2015 r. Rada

Powiatu w Pleszewie podjęła uchwałę IX/78/15 w sprawie ustalenia rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych na terenie powiatu pleszewskiego w 2016 r. Uchwała w załączniku nr 2 zakłada dyżury poszczególnych aptek w godzinach od 21.00 do 24.00 (od poniedziałku do piątku), 20.00–24.00 (soboty), 21.00–24.00 (niedziele), 10.00–12.00 i 18.00–20.00 (święta). Uchwała nie zawiera uzasadnienia. Uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego w dniu 17 grudnia 2015 r., a weszła w życie 14 dni po ogłoszeniu, tj. 31 grudnia 2015 r. Po wyczerpaniu procedury wezwania do usunięcia naruszenia prawa, uchwała została zaskarżona do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 7 grudnia 2016 r. (IV SA/Po 412/16) uwzględnił skargę i stwierdził nieważność zaskarżonej uchwały.

Nie oznacza to jednak, że sąd podzielił zarzuty dotyczące samego wyznaczenia harmonogramu funkcjonowania aptek w godzinach nocnych i w dni świąteczne. W tym zakresie sąd podtrzymał dotychczasową linię orzeczniczą, wskazując w uzasadnieniu:

„Zgodzić się należy w całości z organem, że art. 94 ust. 1 omawianej ustawy wskazuje na dwa cele, jakie powinny wypełniać apteki. Jednym jest świadczenie usług przez apteki w zwykłych warunkach, drugim świadczenie usług w porze nocnej, niedziele i święta i dni wolne od

pracy. Należy również przyjąć za trafne wyjaśnienia zawarte w odpowiedzi na skargę, że trudne są do przewidzenia zdarzenia losowe (zagrożające zdrowiu lub życiu człowieka), które uzasadniają pracę aptek również w porach nocnych oraz w niedzielę i święta. Należy podkreślić także, iż apteki są placówkami ochrony zdrowia publicznego, w których są świadczone usługi, wobec czego zapewnienie dostępności tych świadczeń nie powinno być też uzależnione od możliwości uzyskania pomocy we wskazanym wyżej czasie w placówkach służby zdrowia. Na szczególną rolę aptek wskazuje art. 96 ust. 2 Prawa farmaceutycznego, który zezwala na wydanie przez farmaceutę w przypadku nagłego zagrożenia życia lub zdrowia produktu leczniczego zastrzeżonego do wydawania na receptę, bez recepty lekarskiej. Niewątpliwie też według sądu z powołanego art. 94 ust. 1 ustawy Prawo farmaceutyczne wynika, że ustawodawca położył nacisk nie na interes osób prowadzących apteki, lecz na interes ludności. Wyraża się on w sformułowaniu „dostosowany do potrzeb ludności”, „zapewnić dostępność świadczeń”.

Jednocześnie jednak Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu wskazuje, że „Szczególna rola apteki, o której mowa wyżej nie może być jednak podstawą do nadmiernego obciążenia obowiązkiem pracy we wskazanych porach i nie może mieć charakteru dowolnego. Ustawodawca dając organom samorządowym kompetencję do określenia pracy

we wskazanych porach wskazał na przesłankę „dostosowania do potrzeb ludności”, którą organy winny się kierować. Zobowiązał też do zasięgnięcia w tej kwestii opinii wójtów, burmistrzów, prezydentów miast z terenu powiatu i samorządu aptekarskiego.”

W ocenie autorów, powyższa uwaga Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu nie stanowi jednakże polemiki z dotychczasową wykładnią art. 94 Prawa farmaceutycznego, a jedynie jej uzupełnienie. W dalszym ciągu można się spodziewać, że samo potencjalne zapotrzebowanie na usługi apteki będzie uzasadniało konieczność zapewnienia całodobowego ich funkcjonowania – jednakże rozłożenie ciężaru związanego z taką dostępnością powinno nastąpić z uwzględnieniem interesów i możliwości poszczególnych przedsiębiorców prowadzących apteki na terenie danego powiatu.

Wyrok WSA w Poznaniu stanowi zatem wskazówkę, aby ustalając harmonogram funkcjonowania aptek w godzinach nocnych i w dni świąteczne, uwzględniać postulaty aptekarzy, ich sugestie i możliwości organizacyjne – lecz nie kwestionuje samej istoty aptek dyżurnych w każdym powiecie.

W uzasadnieniu wyroku Wojewódzki Sąd Administracyjny wyraźnie odnosi się do znaczenia procedury opiniodawczej, wskazując, iż podjęcie przedmiotowej uchwały musi wyważyć interesy ludności oraz przedsiębiorców – farmaceutów, dlatego też rada powiatu zobowiązana jest do uzyskania opinii (odnoszącej się do konkretnych rozwiązań) zarówno od organów

gminnych, jak i od umocowanych ustawowo reprezentantów środowiska farmaceutów (jakimi są organy samorządu zawodowego).

Jeżeli proponowane rozwiązania nie spotykają się z akceptacją jednego z podmiotów opiniujących, rada powiatu zobowiązana jest do wyjaśnienia w uzasadnieniu uchwały, z jakich powodów nie wzięła określonego stanowiska pod uwagę. W uchwale Rady Powiatu w Pleszewie z dnia 10 grudnia 2015 r. nr IX/78/15 w sprawie ustalenia rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych na terenie powiatu pleszewskiego w 2016 roku całkowicie zabrakło uzasadnienia – i to było bezpośrednią przyczyną uznania jej za nieważną.

Wojewódzki Sąd Administracyjny wprost wskazał, że brak uzasadnienia skarżonej uchwały uniemożliwia sądowi udzielenie merytorycznej odpowiedzi na pytanie, czy w realiach powiatu pleszewskiego istnieją potrzeby ludności uzasadniające ingerencję rady powiatu w godziny funkcjonowania aptek. Nie można zatem wywodzić z wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 7 grudnia 2016 r. (IV SA/Po 412/16) tezy, że sąd uznał wprowadzenie administracyjnych „dyżurów” aptek za zbędne lub niedopuszczalne. W świetle uzasadnienia tego wyroku nie można również twierdzić, że potencjalne potrzeby ludności w zakresie dostępu do aptek przestały mieć znaczenie priorytetowe – co najwyżej sąd wskazał na dodatkowy czynnik, który należało wziąć pod uwagę. MNF